यथा च पितृभिर्दुग्धा यथा देवैर्य्यथर्षिभिः । यथा दैत्यैश्च नागैश्च यथा यक्षैर्यथा द्रुमैः ।
यथा शैलैः पिशाचैश्च गन्धर्व्वैश्च द्विजोत्तमैः । राक्षसैश्च महासत्त्वैर्य्यथा दुग्धा वसुन्धरा । १८
तेषां पात्रविशेषांश्च वैशम्पायन कीर्त्तय । वत्सान् क्षीरविशेषांश्च दोग्धारश्चानुपूर्व्वशः ।
यस्माच्च कारणात् पाणिर्व्वेनस्य मथितः पुरा । क्रुद्धैर्महर्षिभिस्तात कारणं तच्च कीर्त्तय ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ हन्त ते कथयिष्यामि पृथोर्व्वैन्यस्य विस्तरं । एकाग्रः प्रयतश्चैव शृणुष्व जनमेजय ।
नाशुचेः क्षुद्रमनसो नाशिष्यायाव्रताय वा । कीर्त्तयेयमहं राजन् कृतघ्नायाहिताय वा ।
स्वर्ग्यं यशस्यमायुष्यं धन्यं वेदैश्च सम्मितं । रहस्यमृषिभिः प्रोक्तं शृणु राजन् यथातथं । १९
यश्चैनं कथयेन्नित्यं पृथोर्व्वैन्यस्य विस्तरं । ब्राह्मणेभ्यो नमस्कृत्य न स शोचेत् कृताकृतैः ।
इति श्रीमहाभारते खिलेषु हरिवंशे हरिवंशपर्व्वणि पृथूपाख्याने चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ आसीद्धर्म्मस्य गोप्ता वै पूर्व्वमत्रिसमः प्रभुः । अत्रिवंशसमुत्पन्नस्सृङ्गो नाम प्रजापतिः ।
तस्य पुत्रोऽभवद्वेनो नात्यर्थं धर्म्मकोविदः । जातो मृत्युसुतायां वै सुनीथायां प्रजापतिः ।
स मातामहदोषेण तेन कालात्मजात्मजः । स्वधर्म्मान् पृष्ठतः कृत्वा कामाल्लोभेष्ववर्त्तत ।
मर्य्यादां स्थापयामास धर्म्मापेतां स पार्थिवः । वेदधर्म्मानतिक्रम्य सोऽधर्म्मनिरतोऽभवत् । १८
निःस्वाध्यायवषट्कारास्तस्मिन् राजनि शासति । प्रावर्त्तन्त पपुः सोमं हुतं यज्ञेषु देवताः ।
न यष्टव्यं न होतव्यमिति तस्य प्रजापतेः । आसीत् प्रतिज्ञा क्रूरेयं विनाशे प्रत्युपस्थिते ।
अहमिज्यश्च यष्टा च यज्ञश्चेति कुरूद्वह । मयि यज्ञा विधातव्या मयि होतव्यमित्यपि ।
तमतिक्रान्तमर्य्यादमाददानमसाम्प्रतं । ऊचुर्म्महर्षयः सर्व्वे मरीचिप्रमुखास्तदा ।
वयं दीक्षां प्रवेक्ष्यामः संवत्सरगणान् बहून् । अधर्म्मं कुरु मा वेन नैष धर्म्मः सनातनः । १९
अन्वयेऽत्रेः प्रसूतस्त्वं प्रजापतिरसंशयं । प्रजाश्च पालयिष्येहमिति ते समयः कृतः ।
तांस्तथा ब्रुवतः सर्व्वान् महर्षीनब्रवीत्तदा । वेनः प्रहस्य दुर्ब्बुद्धिरिममर्थमनर्थवित् ।
॥ वेन उवाच ॥ स्रष्टा धर्म्मस्य कश्चान्यः श्रोतव्यं कस्य वा मया । श्रुतवीर्य्यतपःसत्यैर्मया वा कः समो भुवि ।
प्रभवं सर्व्वभूतानां धर्म्माणाञ्च विशेषतः । संमूढा न विदुर्नूनं भवन्तो मामचेतसः ।
दृक्षन् दहेयं पृथिवीं प्लावयेयं जलैस्तथा । द्यां भुवं चैव रुन्धेयं नात्र कार्य्या विचारणा । १८
यदा न शक्यते मोहादवलेपाच्च पार्थिवः । अनुनेतुं तदा वेनस्ततः क्रुद्धा महर्षयः ।
निगृह्य तं महात्मानो विस्फुरन्तं महाबलं । ततोऽस्य मथ्यमूरुन्ते ममन्थुर्जातमन्यवः ।
तस्मिंस्तु मथ्यमाने वै राज्ञ ऊरौ विजज्ञिवान् । ह्रस्वोऽतिमात्रः पुरुषः कृष्णश्चाति बभूव ह ।
स भीतः प्राञ्जलिर्भूत्वा स्थितवान् जनमेजय । तमत्रिर्विकलं दृष्ट्वा निषीदेत्यब्रवीत्तदा ।
निषादवंशकर्त्ताऽसौ बभूव वदताम्वर । धीवरानसृजच्चापि वेनकल्मषसम्भवान् । ११०
ये चान्ये विन्ध्यनिलयास्तुखारास्तुम्बुरास्तथा । अधर्म्मरुचयस्तात विद्धि तान् वेनसम्भवान् ।
ततः पुनर्म्महात्मानः पाणिं वेनस्य दक्षिणं । अरणीमिव संरब्धा ममन्थुर्जातमन्यवः ।